

***МІЖНАРОДНІ УГОДИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ
ДОВКІЛЛЯ, ПОЗИТИВНІ НАСЛІДКИ ЇХ
ДОТРИМАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ
ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ***

Міжнародні угоди універсального (глобального) характеру

Загалом, Україна є стороною близько **70** міжнародно-правових актів універсального (глобального), регіонального та двостороннього характеру, які тим чи іншим чином стосуються охорони навколишнього середовища та вирішення екологічних проблем.

Рівень обізнаності про міжнародні договори України у сфері охорони довкілля є, на жаль, досить низьким навіть серед юристів.

Міжнародні угоди універсального (глобального) характеру

- Міжнародні договори (угоди) є головним джерелом міжнародного права. В Україні вони є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства (ст.19.1 Закону України “Про міжнародні договори України від 29.06.2004 р.).

Міжнародні декларації в сфері охорони довкілля

- **Стокгольмська декларація з навколишнього середовища** (1972 р.) – базовий акт для міжнародного права навколишнього середовища. Її прийняття на конференції **5 червня** 1972 р. стало переломним моментом у розвитку міжнародно-правової охорони довкілля. Власне в 1972 р. було покладено початок формування нової галузі міжнародного права – міжнародного права навколишнього середовища.
- До цієї конференції на замовлення Римського клубу і ООН було підготовлено два звіти – **“Межі росту”** (*Limits to Growth*) і **“Тільки одна Земля”** (*Only one Earth*), де вперше було піднято питання взаємозв'язку між охороною навколишнього середовища та розвитком людства

Термін «глобальні проблеми людства» з'явився в 60-ті роки ХХ ст. завдяки діяльності Римського клубу.

Римський клуб — міжнародна громадська організація, створена італійським промисловцем Ауреліо Печчеї та генеральним директором з питань науки ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку) Александром Кінтом 6-7 квітня 1968 р. Римський клуб поєднує представників світової політичної, фінансової, культурної й наукової еліти. Членство в Римському клубі обмежене (100 осіб). У різний час дійсними членами клубу були академіки Д. М. Гвішіані, С. П. Капіца, Є. К. Федоров, Є. М. Прімаков, Ч. Айтматов, В. А. Садовничий, почесними членами — М. С. Горбачов, В. Є. Патон. Римський клуб у травні 2008 р. розробив нову трирічну програму «Новий шлях світового розвитку» (A New Path for World Development), у якій визначені основні напрямки діяльності до 2012 р.

Міжнародні декларації в сфері охорони довкілля

- Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку (1992 р.) – базовий акт для міжнародного права навколишнього середовища. Конференція, на якій було прийнято означену Декларацію, називають “Самміт Землі”. Її вважають найбільшою, і, можливо, найпродуктивнішою з усіх міжнародних конференцій з питань охорони довкілля.
- Центральна концепція Декларації Ріо – **сталій розвиток**.
- Декларація розвиває принципи Стокгольмської декларації. Водночас, у ній відображено участь громадян у процесі прийняття рішень, роль жінок, права корінних народів, роль молоді, а також нові нори – принцип спільної відповідальності держав; необхідність ОВНС; принципи попередження та “забруднювач платить”

Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку

- Декларація закріпила нову тенденцію у розвитку міжнародно-правової охорони довкілля, **спрямовану на пріоритетність соціально-економічних питань й розвитку загалом**. Низка конвенцій, укладених в останні роки, регулює як охорону, так і використання окремих елементів довкілля: *Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат, Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому розвитку ріки Дунай, Конвенція про охорону і використання транскордонних водотоків і міжнародних озер тощо*

Доступ до інформації

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організація Об'єднаних Націй, 1998/2001).
- Метою Конвенції є сприяння захисту права кожної людини нинішнього й майбутнього поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я і добробуту, шляхом гарантування прав на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.

Доступ до інформації

- Згідно з Орґуською конвенцією, громадськість має право на доступ до екологічної інформації: про стан компонентів довкілля. Про заходи, фактори, стан здоров'я та безпеки людей.
- Конвенція передбачає процедури участі зацікавленої громадськості у прийнятті 3 видів рішень: щодо конкретних запропонованих проектів господарської діяльності; щодо прийняття планів, програм та політики та прийняття нормативно-правових актів.

“ЧИСТА ВОДА”

- Конвенція про охорону і використання транскордонних водотоків і міжнародних озер (Водна конвенція, 1992/1999)
- Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому розвитку ріки Дунай (1994/2003)

Збереження морських екосистем

- Договір про Антарктику (1959/**1992**),
Протокол про охорону навколишнього
середовища до Договору (1991/**2001**)
- Конвенція про збереження живих морських
ресурсів Антарктики (1980/**1994**)
- Конвенція про захист Чорного моря від
забруднення (Бухарестська конвенція,
1992/**1994**)

Зміни клімату

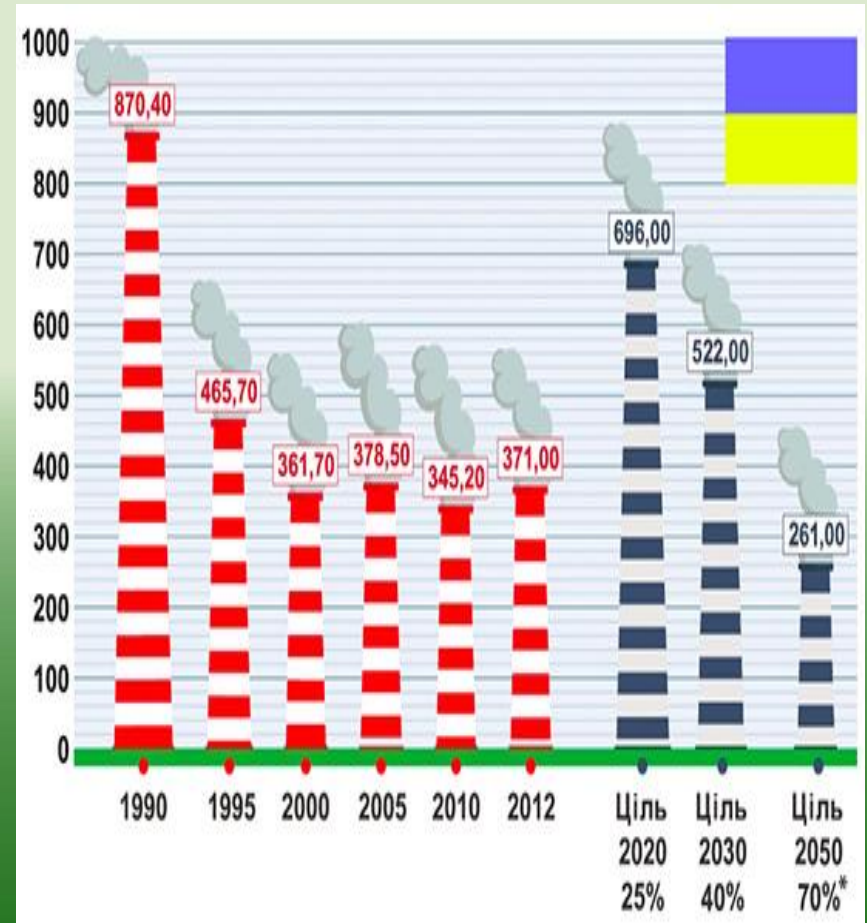
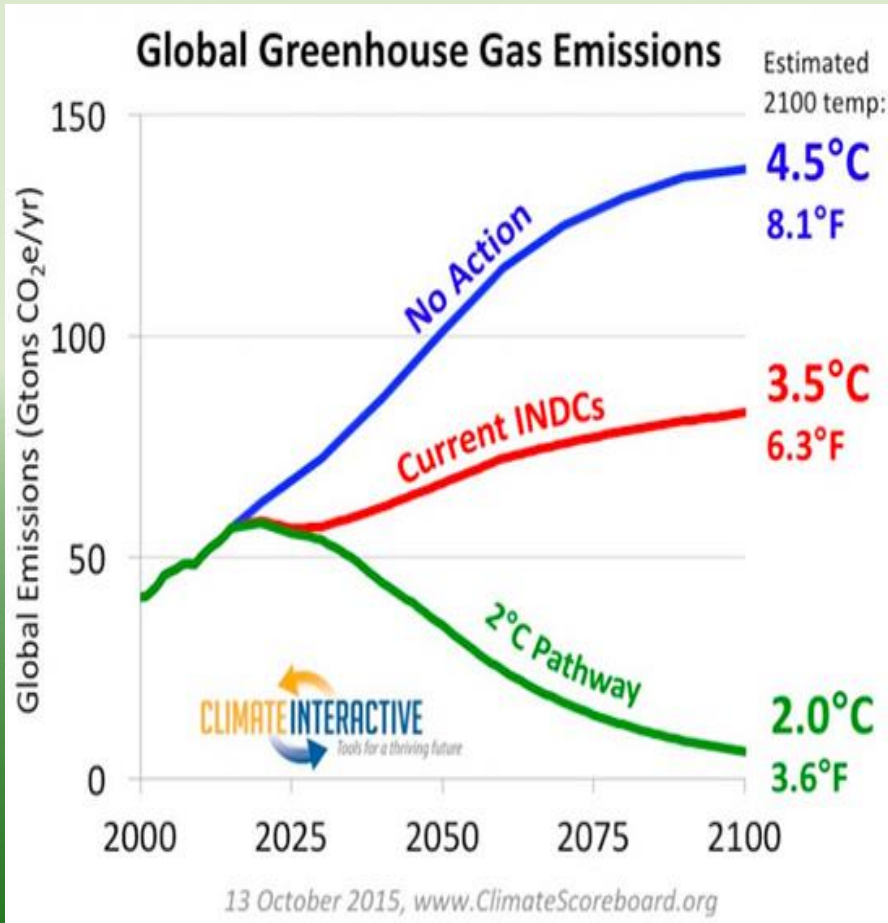
- Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані (1979/**1983**)
- Віденська конвенція про охорону озонового шару (1985/**1988**), Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар (1997/**1998**)
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (1992/**1997**), Кіотський протокол до Конвенції (1997/**2004**)

Зміни клімату

- **Паризька угода** (2015) в рамках [Рамкової конвенції ООН про зміну клімату](#) (UNFCCC) щодо регулювання заходів зі зменшення викидів діоксиду вуглецю з 2020 р. Паризька хартія має прийти на зміну Кіотському протоколу. Цей «амбітний і збалансований» план був «історичною поворотною точкою» у меті зменшення темпів глобального потепління. На відміну від Кіотського протоколу, Паризька кліматична угода передбачає, що зобов'язання зі скорочення шкідливих викидів в атмосферу беруть на себе всі держави, незалежно від ступеня їхнього економічного розвитку.

Паризька кліматична угода

Відходи

- Міжнародна конвенція щодо втручання у відкритому морі у випадках аварій, які призводять до забруднення нафтою (1969/**1993**)
- Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та інших матеріалів (
- Міжнародна конвенція про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою (1992/**2002**)
- Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забрудники (2001/**2007**)
- Роттердамська конвенція про процедуру попередньо обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів (1988/**2007**)

Стан відходів в Україні

Основні джерела відходів

Кількість відходів

**36 млрд
ТОНН**

це 50 тис. тонн
на 1 кв. км

Побутових
відходів
4%

Площа
звалищ
7%

Промислових
відходів
30%

Улітізується

Послугами з вивезення
відходів охоплено
76% населення країни

Вивезено за межі України
та знешкоджено
42 тис. тонн
небезпечних відходів

В Україні не переробляють:

Люмінесцентні
лампи

Батарейки

Пластикові пляшки з-під шампуню
та йогурту, сипучих харчових продуктів,
рослинних масел, побутової хімії,
покриття для підлоги, пакети і т.д.

У 2012 році
в Україні утворено

**59 млн.куб.м
побутових відходів**

**6,7 тис.
СМІТЄЗАЛИЩ**

Стихійних звалищ 32 тис.
у приватному секторі
або їх загальна площа 1 тис. га

Охорона культурної та природної спадщини

- Конвенція про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини (1972/1989) – світова спадщина ЮНЕСКО
- В Україні до списку світової природної спадщини включено **2 об'єкти** – 4 елементи геодезичної дуги Струве (Хмельницька та Одеська обл.), а також **“Букові праліси Карпат та інших регіонів Європи”** (2007, 2011, 2017 рр. - Чорногора, Кузій, Мараморош, Стужиця, Свидовець, Уголька, Горгани, Розточчя, Сатанівська дача, Синевир, Зачарований край)

БУКОВІ ПРАЛІСИ КАРПАТ PRIMEVAL BEECH FORESTS OF THE CARPATHIANS

орногора / Chornohora
авешова / Havesová
узій – Трибушани / Kuziy – Trybushany
араморош / Maramorosh
ржок / Rožok
тужиця – Буковські Врхи / Stužica – Bukovské Vrchy
тужиця – Ужок / Stuzhytsia – Uzhok
видовець / Svydovets
голька – Широкий Луг / Uholka – Shyrokyi Luh
Вігорлат / Vihorlat

Букові праліси Карпат

Буковий праліс в межах НПП
Зачарований край

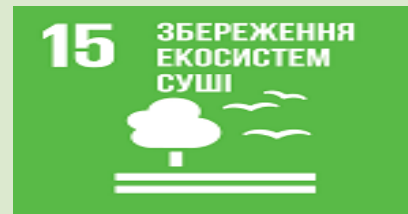
Охорона культурної та природної спадщини

- Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат (2003/2006). Мета Карпатської конвенції – забезпечити основу для національних дій та міжнародної співпраці для охорони та сталого розвитку Карпат **для збереження природних цінностей та культурної спадщини**, поліпшення якості життя, зміцнення місцевих економік та громад.

Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат

- Це рамкова конвенція, тому її предмет охоплює питання: збереження та стале використання біологічного та ландшафтного різноманіття, просторове планування, стале управління водними ресурсами та річковими басейнами, стале сільське та лісове господарство, транспорт та інфраструктура, туризм, промисловість та енергетика, культурна спадщина та традиційні знання, участь громадськості.
- Протоколи до Карпатської конвенції

Збереження біорізноманіття

- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення (Рамсарська, 1971/**1997**)
- Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES, 1973/**2000**)
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонська, 1979/**1999**) з *Угодами про збереження популяцій європейських кажанів, афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів, китоподібних*
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська, **1979/1996**)

Збереження біорізноманіття

- Конвенція про охорону біологічного різноманіття (1992/1994) .
- Це міжнародна угода щодо збереження біологічного різноманіття, сталого використання його компонентів та рівного розподілу вигод від використання генетичних ресурсів. Вона розроблена та прийнята для відповіді на всі загрози біорізноманіттю та екосистемним послугам, включаючи загрози від зміни клімату, шляхом наукових досліджень, розробленням інструментів стимулів та процесів, передачі технологій та практик та повного та активного залучення відповідних зацікавлених сторін, включаючи місцеві спільноти, молодь, НУО, жінок та бізнес.

Збереження біорізноманіття

- **Картахенський протокол** про біобезпеку (2000/2003) – додаткова угода до Конвенції про біорізноманіття. Він направлений на захист біологічного різноманіття від потенційних ризиків, спричинених генетично зміненими організмами, які є результатом сучасних біотехнологій.

Збереження біорізноманіття

- **Картахенський протокол** про біобезпеку (2000/2003) – додаткова угода до Конвенції про біорізноманіття. Він направлений на захист біологічного різноманіття від потенційних ризиків, спричинених генетично зміненими організмами, які є результатом сучасних біотехнологій.

Інші конвенції

- Конвенція про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище (1978/1978)
- Міжнародна конвенція про запобігання забрудненню з суден (1973/1994)
- Європейська ландшафтна конвенція (2000/2006)
- Конвенція по боротьбі з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці (1994/2002)

МАЄ БУТИ

На жаль, маємо...